

یادی از 18 فیلم خاطره‌انگیز کودک/از موش‌های دردرساز تا دزد عروسک‌ها

اگر بخواهیم فهرستی از نوستالژیک‌ترین آثار سینمای سه دهه اخیر ایران تهیه کنیم بدون شک فیلم‌های عصر طلایی سینمای کودک و نوجوان جای مهمی ...

نوستالژی کودکان سینمای ایران

یادی از 18 فیلم خاطره‌انگیز کودک/از موش‌های دردرساز تا دزد عروسک‌ها
اگر بخواهیم فهرستی از نوستالژیک‌ترین آثار سینمای سه دهه اخیر ایران تهیه کنیم بدون شک فیلم‌های عصر طلایی سینمای کودک و نوجوان جای مهمی در این فهرست دارند. چه کسی می‌تواند شهر موش‌ها، گلنار، دزد عروسک‌ها، کلاه قرمزی، الو الو من جوجوام، بچه‌های آسمان و چندین فیلم خاطره‌انگیز دیگر را در میان محبوب‌ترین فیلم‌های سینمای ایران قرار ندهد؟
خبرگزاری مهر - گروه فرهنگ و هنر: این روزها بسیاری از سینماگران، مسئولان و البته مخاطبان سینمای ایران، حسرت روزهای طلایی سینمای کودک را می‌خورند؛ سال‌هایی که سالن‌های سینما پر از کودکان و نوجوان می‌شد و والدین هم بدون دغدغه در کنار فرزندانشان به تماشای فیلم‌ها می‌نشستند.

چندی مانده به برگزاری دوره بیست و هفتم جشنواره کودک، 18 فیلم خاطره‌انگیز سینمای کودک و نوجوان ایران را مرور می‌کنیم؛ فیلم‌هایی که حداقل چند صحنه از آن‌ها در ذهن بسیاری از کودکان و نوجوانان دیروز و جوانان امروز حک شده است.

دهه شصت

* شهر موش‌ها:

اوایل دهه 60، تلویزیون ساخت یک مجموعه را که قرار بود بچه‌ها را برای رفتن به مدرسه ترغیب کند، به مرضیه برومند سفارش داد و او سری نخست مجموعه عروسکی "مدرسه موش‌ها" را ساخت. این مجموعه‌ی فانتزی آنقدر مورد توجه قرار گرفت که برومند بخش دوم آن را هم جلوی دوربین برد و چندسالی را مهمان جعبه جادویی بود.
محبوبیت "مدرسه موش‌ها"، برومند را ترغیب کرد که فیلم سینمایی "شهر موش‌ها" را به کارگردانی محمدعلی طالبی و کارگردانی عروسکی خودش بسازد.

آنطور که در گزارش‌های منتشر شده در فضای مجازی دیده می‌شود، تولید "شهر موش‌ها" یک میلیون و 200 هزار تومان هزینه داشت اما توانست در سال 1364 به فروش 10 میلیون تومانی دست یافته و پس از "عقاب‌ها" در جایگاه دوم فروش سال قرار بگیرد.

* گلنار:

فیلم سینمایی "گلنار" به کارگردانی کامبوزیا پرتوی از نخستین فیلم‌های جشنواره کودک بود که اگرچه در این جشنواره مورد توجه قرار نگرفت اما در سال‌های بعد مدام از تلویزیون پخش شد و مورد استقبال مخاطبان قرار گرفت.
"گلنار" که چندسال پس از "شهر موش‌ها" ساخته شده بود، توانست بار دیگر کودکان را همراه با والدین‌شان راهی سینماها کند و فروش بسیار خوب 16 میلیون تومانی داشته باشد. این فیلم در سال 67 پرفروش‌ترین فیلم سال شد.
شهلا ریاحی، محرم بسیم، اکبر دودکار، غزل شاکری و... در "گلنار" ایفای نقش کرده بودند.

* پاتال و آرزوهای کوچک:

"پاتال و آرزوهای کوچک" یکی از نخستین فیلم‌های مسعود کرامتی است که در پنجمین جشنواره کودک جایزه‌ای کسب نکرد اما فروش خوبی را در گیشه تجربه کرد.

فیلمنامه این فیلم را رضا کیانیان و مهدی سجاده‌چی نوشته بودند و ساخت آن در سال 68 حدود 6 میلیون تومان هزینه برداشت. "پاتال و آرزوهای کوچک" توانست در گیشه با استقبال مخاطبان روبرو شده و با بلیت متوسط 15 تومان، یازده (یا سیزده) میلیون تومان فروش داشته باشد. این فیلم جزو پرفروش‌ترین فیلم‌های سال 69 سینمای ایران جای گرفت.

"پاتال و آرزوهای کوچک" در سال 89 و پس از 20 سال، مجدداً در طرح ویژه ماه مبارک رمضان به‌صورت تک‌سانس در سه سالن سینمای تهران روی پرده رفت و نهایتاً توانست فروش موفق 20 میلیون تومانی داشته باشد.
رضا کیانیان از بازیگران این فیلم بود و تدوین‌اش را رسول ملاقلی‌پور انجام داده بود.

* دزد عروسک‌ها:

بدون شک "دزد عروسک‌ها" با آن ترانه معروف "آهای آهای ننه، من گشتمه" را باید یکی از ماندگارترین فیلم‌های سینمای کودک ایران دانست که هنوز هم در صورت نمایش، طرفداران زیادی دارد اما در هر صورت این فیلم نتوانست در پنجمین جشنواره کودک جایزه‌ای را دریافت کند.

اکبر عبدی، آریتا حاجیان، مهرآه شریفی‌نیا، ابراهیم آبادی و فرهنگ مهرپور از جمله بازیگران این فیلم بودند که محمدرضا هنرمند آن را در سال 68 کارگردانی کرده بود. همچنین کارگردانی بخش‌های انیمیشنی "دزد عروسک‌ها" را شهریار بحرانی برعهده داشت.
این فیلم در سال 69 توانست فروشی 24 میلیون تومانی را در اکران سینماها به‌دست بیاورد و عنوان پرفروش‌ترین فیلم سال را از آن خود کند.

* علی و غول جنگل:

بیژن بیرنگ و مسعود رسام کارگردانان "علی و غول جنگل" بودند که آن را در ششمین جشنواره فیلم کودکان و نوجوانان شرکت دادند. اگرچه این فیلم در سال‌های بعد بارها و بارها از تلویزیون پخش شد اما همان سال در جشنواره کودک از سوی داوران مورد توجه قرار نگرفت.

مهدی هاشمی، غلامحسین لطیفی، اصغر همت، حمیده خیرآبادی، سعید شیخ‌زاده و... بازیگران "علی و غول جنگل" بودند.

* سفر جادویی:

ماشین زمان ابوالحسن داودی در "سفر جادویی" باعث شد اکبر عبدی یکی از بهترین بازی‌هایش را در اواخر دهه 60 ارائه دهد. داودی در یک فیلم فانتزی داستان تنبیه بدنی فرزند را به گذشته پدر گره زد و او را به سال‌های دور که خودش در کودکی تنبیه بدنی می‌شده برده بود. نوع رفتار جالب و خنده‌دار اکبر عبدی با داماد خانواده، پیدا کردن همسر آینده‌اش و... بعید است به راحتی از ذهن مخاطبان سینمای ایران پاک شود.

"سفر جادویی" که توانست در ششمین جشنواره کودک پروانه زرین بهترین فیلم را دریافت کند، در سال 1370 با فروش 28 میلیون تومانی‌اش پس از فیلم "عروس" دومین فیلم پرفروش سال شد.

دهه هفتاد

* مدرسه پیرمردها:

کسی فکر نمی‌کرد پیرمردهای خانه سالمندان بتوانند دست‌مایه یکی از نوستالژیک‌ترین فیلم‌های کودک و نوجوان سینمای ایران قرار بگیرند.

نگاه طنزآمیز مرحوم علی سجادی‌حسینی در "مدرسه پیرمردها" باعث شد که این فیلم به یک اثر جذاب و دیدنی برای مخاطبان کودک و نوجوان تبدیل شود که داستان پسر بچه قصه را در میان پیرمردهای خانه سالمندان دنبال می‌کردند.

بازی جذاب اکبر عبدی در نقش آشپزخانه سالمندان و همچنین ایفای نقش سعید پورصمیمی، مهدی فتحی، گوهر خیراندیش، رضا بنفشه‌خواه، اکبر دودکار، جعفر بزرگی و... در کنار وی باعث شد که این فیلم فروش قابل قبول 11 میلیون تومانی داشته باشد.

"مدرسه پیرمردها" با حضور در هفتمین جشنواره فیلم‌های کودکان و نوجوان توانست فیلم نخست هیات داوران کودک و نوجوان لقب بگیرد.

* بدوک:

شاید بتوان نخستین فیلم سینمایی مجید مجیدی را یکی از پر سر و صداترین فیلم‌های سینمای پس از انقلاب دانست؛ فیلمی که در آن سال‌ها مظلومیت کودکان را در جنوب شرقی کشور به نمایش گذاشته بود.

"بدوک" در سال 1370 با فیلمنامه‌ای از مجید مجیدی و سیدمهدی شجاعی ساخته و روانه دهمین جشنواره فیلم فجر شد. مجیدی در نهایت توانست دو دیپلم افتخار برای فیلمنامه و عنوان بهترین فیلم اول را برای "بدوک" بدست آورد. این فیلم همچنین در هشتمین جشنواره کودکان و نوجوانان شرکت داده شد اما نتوانست هیچ جایزه‌ای را دریافت کند.

* بهترین بابای دنیا:

سومین فیلم سینمایی داریوش فرهنگ یکی دیگر از فیلم‌های به یاد مانده‌ی سینمای کودک و نوجوان است. نکته جالب توجه درباره "بهترین بابای دنیا" این است که باران کوثری 6 ساله با این فیلم برای نخستین بار بازیگری را تجربه کرده است.

مهدی هاشمی، امید آهنگر، مهری ودادیان، عباس مختاری، ستاره پسبانی و... بازیگران این فیلم علمی تخیلی بودند که توانست علاوه بر جذب مخاطبان در سینماها، به عنوان یکی از فیلم‌های پرمخاطب کودک و نوجوان بارها از تلویزیون پخش شود.

"بهترین بابای دنیا" در هفتمین جشنواره فیلم‌های کودکان و نوجوانان شرکت داده شد اما نتوانست جایزه‌ای دریافت کند.

* شهر دست بچه‌ها:

"شهر دست بچه‌ها" فیلمی با میانگین سنی بازیگران زیر 7 سال بود! این فیلم که اسماعیل براری کارگردانی‌اش کرده بود برای کودکان سن 5 - 6 سال ساخته و به گفته کارگردانش یکی از تخصصی‌ترین فیلم‌های کودک در ایران محسوب می‌شود.

در "شهر دست بچه‌ها" که محصول سال 1370 است، برای نخستین بار در سینمای ایران از تکنیک پرده آبی استفاده شد. مجید قناد، زنده‌یاد فاطمه طاهری و زنده‌یاد نعمت‌اله گرجی از جمله بازیگران این فیلم سینمایی بودند که در هشتمین دوره جشنواره فیلم‌های کودکان و نوجوانان شرکت داده شده بود.

* الو الو من جوجوام:

مرضیه برومند که تجربه خیلی خوبی را در ساخت برنامه‌های کودکان کسب کرده بود و مجموعه‌های موفق تلویزیونی و عروسکی "مدرسه موش‌ها" و "خانه مادر بزرگه" را جلوی دوربین برده بود، این بار سراغ "الو الو من جوجوام" رفت و یکی از جذاب‌ترین فیلم‌های سینمایی کودکان و نوجوانان دهه 70 را ساخت.

بازیگران شاخصی مانند مهدی هاشمی، مهتاب نصیرپور، رقیه چهره‌آزاد، کیومرث ملک‌مطیعی، جهانگیر فروهر، مهری ودادیان، ارژنگ امیرفضلی، مریم سعادت و... در "الو الو من جوجوام" ایفای نقش کرده بودند. این فیلم در سال 1373 با فروش 30 میلیونی‌اش در رتبه ششم جدول فروش سال قرار گرفت.

* مریم و میتیل:

"مریم و میتیل" از نخستین فیلم‌های سینمای کودک و نوجوان ایران در دهه 70 است که فتحعلی اویسی آن را کارگردانی کرده است. اویسی که بیشتر او را به عنوان بازیگر مجموعه‌های طنز تلویزیونی می‌شناسیم، در آن دوران "مریم و میتیل" را به عنوان سومین اثر

سینمایی‌اش جلوی دوربین برد و یکی از خاطره‌انگیزترین فیلم‌های سینمای کودک ایران را ساخت. "مریم و میتیل" با حضور در نهمین جشنواره فیلم‌های کودکان و نوجوانان توانست دیپلم افتخار بهترین فیلمنامه را کسب کند. این فیلم همچنین در یازدهمین جشنواره فیلم فجر هم دیپلم افتخار بهترین بازیگر کودک و نوجوان (نیاز صارمی) را دریافت کرد.

* کلاه قرمزی و پسرخاله:

ایرج طهماسب و حمید جبلی پس از آنکه عروسک محبوب‌شان حضور بسیار موفقی در تلویزیون داشت، آن را در قالب "کلاه قرمزی و پسرخاله" به سینما آوردند. آن زمان مجموعه تلویزیونی "صندوق پست" به همراه کلاه قرمزی و آقای مجری از برنامه‌های محبوب کودکان بود.

همکاری ایرج طهماسب، حمید جبلی و فاطمه معتمدآریا باعث شد "کلاه قرمزی و پسرخاله" با استقبال بی‌سابقه روبرو شده و در سال 73 با میانگین قیمت بلیت 80 تومانی در تهران، 172 میلیون تومان فروش کند. این فیلم سینمایی همچنان به‌عنوان یکی از پرمخاطب‌ترین فیلم‌های سینمای ایران شناخته می‌شود.

زوج طهماسب و جبلی یک دهه بعد "کلاه قرمزی و سروناز" و دو دهه بعد "کلاه قرمزی و بچه ننه" را ساختند که هرکدام از آن‌ها جزو پرفروش‌ترین فیلم‌های زمان اکران خود بودند.

نکته جالب توجه در ساخت "کلاه قرمزی و پسرخاله" همکاری همایون اسعدیان، کارگردان موفق این روزهای سینمای ایران به‌عنوان یکی از فیلمنامه‌نویسان پروژه با جبلی و طهماسب بود.

* خواهران غریب:

قطعا می‌توان گفت "خواهران غریب" پس از فوت زنده‌یاد خسرو شکیبایی خیلی خاطره‌انگیزتر از قبل شده است. کیومرث پوراحمد در این فیلم مثل بسیاری از فیلم‌های کودک از موسیقی و آوازه‌های جذاب بهره برد و توانست توأمان مخاطب کودک و نوجوان و بزرگسال را جذب کند.

نکته جالب توجه درباره "خواهران غریب" این است که این فیلم پس از شرکت در دوازدهمین جشنواره کودک نتوانست هیچ جایزه‌ای را کسب کند اما در جشنواره فیلم فجر، سیمرغ بهترین کارگردانی را برای پوراحمد و دیپلم افتخار بازیگری را برای افسانه بایگان به ارمغان آورد.

"خواهران غریب" آن سال‌ها توانست با فروش 141 میلیون تومانی‌اش در صدر جدول فروش سینمای ایران قرار بگیرد.

* بچه‌های آسمان:

بدون شک باید "بچه‌های آسمان" به کارگردانی مجید مجیدی را به‌جهت موفقیت اولیه‌اش در مراسم آکادمی اسکار، یکی از مهمترین فیلم‌های سینمای ایران دانست.

"بچه‌های آسمان" روایتگر ماجرای برادر و خواهری بود که یک جفت کفش‌شان را به اشتراک گذاشته‌اند و توانست ضمن برانگیختن تحسین منتقدان، سیمرغ بهترین فیلم پانزدهمین جشنواره فیلم فجر را برای مجید مجیدی به ارمغان بیاورد.

این فیلم که یکی از آثار ماندگار سینمای ایران درباره کودکان و نوجوانان است، در دوازدهمین جشنواره فیلم کودک شرکت داده شد اما نتوانست به هیچ جایزه‌ای به‌دست بیاورد.

* رنگ خدا:

چهارمین فیلم سینمایی مجید مجیدی بازهم درباره کودکان بود و توانست با تحسین منتقدان و مخاطبان روبرو شود.

"رنگ خدا" با حضور در چهاردهمین جشنواره فیلم‌های کودکان و نوجوانان توانست علاوه بر پروانه زرین بهترین فیلم جشنواره در بخش سینمای ایران، پروانه زرین بهترین کارگردانی را در بخش سینمای بین‌الملل کسب کند. علاوه بر این، "رنگ خدا" جوایز زیادی را از جشنواره‌های خارجی کسب کرده بود.

راجر ایبرت منتقد بزرگ و فقیه سینما درباره "رنگ خدا"ی مجیدی نوشته بود: "رنگ خدا فیلمی خانوادگی است که مایه خجالت محصولی تجاری مثل "پوکمون" و سیستم ارزشی آن بر مبنای قدرت و طمع است. چراکه آن‌ها در برابر مخاطب جوان فروتنی ندارند. البته فیلم‌های مجیدی برای بزرگسالان هم جذابیت دارد."

* دختری با کفش‌های کتانی:

"دختری با کفش‌های کتانی" چهارمین فیلم سینمایی رسول صدرعاملی است که او با آن در چهاردهمین جشنواره فیلم‌های کودکان و نوجوانان شرکت کرده و توانست در بخش بین‌الملل جشنواره پروانه زرین بهترین بازیگر نوجوان (پگاه آهنگرانی) و دیپلم افتخار برای تمامی دست‌اندرکاران فیلم را کسب کند.

"دختری با کفش‌های کتانی" سال 78 روی پرده سینماها رفت و توانست در تهران 195 میلیون تومان فروش کند.

* علی و دنی:

"علی و دنی" یکی از فیلم‌هایی است که کامبوزیا پرتوی فیلمنامه آن را به‌رشته تحریر درآورده است. این فیلم در سال 1379 توسط وحید نیکخواه آزاد ساخته و در هفدهمین جشنواره فیلم کودکان و نوجوانان شرکت داده شد.

مهدی لطفی، اکبر عبدی، رضا فیض‌نوروزی، حسین محبوب و... بازیگران "علی و دنی" بودند. این فیلم که ایده آن برگرفته از موضوع گفت‌وگوی تمدن‌ها است، داستان دنی نوجوانی انگلیسی بازیگر سینماست که برای یکی از بستگانش ماجرای سفرش به اصفهان را تعریف می‌کند. دنی که فیلمی در جشنواره کودک دارد همراه با کارگردان و چند نفر دیگر به اصفهان می‌آیند و با علی که او هم بازیگر است، هم‌اتاق می‌شود.